

Dosarul nr. 3ra-1107/21

Prima instanță: Curtea de Apel Comrat – G. Colev, A. Curdov, Ș. Starciuc

ÎNCHEIERE

20 octombrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursurilor depuse de către candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Alexandr Ghendighelean, de către candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Ivan Crețu și de către alegătorul Ivanna Molla,

în cauza de contencios administrativ intentată la contestația candidatului la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Alexandr Ghendighelean împotriva Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei cu privire la anularea pct. 3 din hotărârea nr. 71/4 (353) din 02 octombrie 2021,

la contestația candidatului la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Ivan Crețu împotriva Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei cu privire la anularea hotărârii nr. 73/1 (360) din 05 octombrie 2021, refuzul de a recunoaște ca corespunzătoare alegerile deputatului în Adunarea Populară a Găgăuziei din 03 octombrie 2021 în circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 și de a valida mandatul lui Piotr Fazlî, obligarea organizării în circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 a alegerilor noi,

la contestația alegătorului Ivanna Molla împotriva Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei cu privire la anularea hotărârii nr. 72/2(359) din 03 octombrie 2021 și

la cererea Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei privind confirmarea legalității și rezultatelor alegerilor turului 2 de scrutin în Adunarea Populară a Găgăuziei din 03 octombrie 2021 și validarea mandatelor deputaților în Adunarea Populară a Găgăuziei pe unele circumscripții electorale,

împotriva încheierii și hotărârii din 12 octombrie 2021 a Curții de Apel Comrat,

constată:

La 05 octombrie 2021 candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Alexandr Ghendighelean a depus contestație împotriva Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei, prin care a solicitat:

- anularea pct. 3 din hotărârea nr. 71/4 (353) din 02 octombrie 2021 prin care s-a respins contestația lui Alexandr Ghendighelean împotriva acțiunilor concurentului electoral din 22 septembrie 2021,

- admiterea contestației din 22 septembrie 2021,

- anularea înregistrării lui Vladimir Cîssa ca candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15,

- refuzarea în recunoașterea alegerii deputatului în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 ca corespunzătoare,

- refuzarea validării mandatului deputatului ales Vladimir Cîssa în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 pe 03 octombrie 2021,

- obligarea Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei să organizeze turul doi de scrutin repetat pentru alegerea deputatului în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15, fără participarea lui Vladimir Cîssa.

La 06 octombrie 2021 candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Ivan Crețu a depus contestație împotriva Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei, prin care a solicitat:

- anularea Legii UTA Găgăuziei nr. 60- XLV/VI din 26 ianuarie 2021 privind modificarea Legii UTA Găgăuziei nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 Codul electoral, în partea modificărilor și completărilor la art. 91, alin. (1) și la art. 92, alin. (1) din Codul electoral al Găgăuziei,

- anularea hotărârii nr. 429-XLV/VI din 26 ianuarie 2021 privind Legea UTA Găgăuziei nr. 60- XLV/VI din 26 ianuarie 2021 privind modificarea Legii UTA Găgăuziei nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 Codul electoral, în partea modificărilor și completărilor la art. 91, alin. (1) și la art. 92, alin. (1) din Codul electoral al Găgăuziei și expedierea acestei hotărâri în parte menționată către Bașkanul Găgăuziei pentru semnare,

- anularea hotărârii nr. 73/1 (360) din 05 octombrie 2021 privind constatarea rezultatelor votării în unele circumscripții electorale și aprobarea procesului – vernal și raportului Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei pentru alegeri în Adunarea Populară a Găgăuziei din 03 octombrie 2021 în partea declarării ca nevalabile a alegerii deputatului în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10,

- refuzul de a recunoaște alegerii deputatului în Adunarea Populară a Găgăuziei din 03 octombrie 2021 în circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 ca corespunzătoare și de a valida mandatul lui Piotr Fazlî în Adunarea Populară a Găgăuziei,

- obligarea organizării în circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 a alegerilor noi.

La 06 octombrie 2021 alegătorul Ivanna Molla a depus contestație împotriva Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei, prin care a solicitat anularea hotărârii nr. 72/2(359) din 03 octombrie 2021 privind refuzul în admiterea contestației depusă de către Ivanna Molla.

Tot la 06 octombrie 2021 Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei a depus la Curtea de Apel Comrat cerere privind confirmarea legalității și rezultatelor

alegerilor turului doi de scrutin în Adunarea Populară a Găgăuziei din 03 octombrie 2021 și validarea mandatelor deputaților în Adunarea Populară a Găgăuziei pe unele circumscripții electorale, după cum urmează:

- circumscripția electorală Comrat nr. 1- Dudoglo Nicolae,
- circumscripția electorală Comrat nr. 2- Petrov Victor,
- circumscripția electorală Comrat nr. 3- Tarnavschi Alexandr,
- circumscripția electorală Comrat nr. 4- Dimitroglo Ivan,
- circumscripția electorală Ceadâr-Lunga nr. 5- Ivanciuc Nicolae,
- circumscripția electorală Ceadâr-Lunga nr. 6- Leiciu Gheorghii,
- circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Fazlî Piotr,
- circumscripția electorală Baurci nr. 12 - Cadîn Grigori,
- circumscripția electorală Beșalma nr. 13 – Diuligher Grigori,
- circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Cîssa Vladimir,
- circumscripția electorală Etulia nr. 20 – Popov Mihail,
- circumscripția electorală Gaidar nr. 22- Uzun Nicolai,
- circumscripția electorală Congaz nr. 27 – Diuvenji Svetlana,
- circumscripția electorală Congaz nr. 28- Caraseni Demian,
- circumscripția electorală Congaz nr. 29- Zaharia Serghei,
- circumscripția electorală Copceac nr. 30- Manastîrlî Valerii,
- circumscripția electorală Svetlîi nr. 34 – Unilovschi Ruslan.

Prin încheierea din data de 12 octombrie 2021 a Curții de Apel Comrat pretențiile candidatului la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Ivan Crețu privind anularea Legii UTA Găgăuziei nr. 60- XLV/VI din 26 ianuarie 2021 privind modificarea Legii UTA Găgăuziei nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 Codul electoral, în partea modificărilor și completărilor la art. 91, alin. (1) și la art. 92, alin. (1) din Codul electoral al Găgăuziei și anularea hotărârii nr. 429-XLV/VI din 26 ianuarie 2021 privind Legea UTA Găgăuziei nr. 60- XLV/VI din 26 ianuarie 2021 privind modificarea Legii UTA Găgăuziei nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 Codul electoral, în partea modificărilor și completărilor la art. 91, alin. (1) și la art. 92, alin. (1) din Codul electoral al Găgăuziei și expedierea acestei hotărâri în parte menționată către Bașkanul Găgăuziei pentru semnare s-au separat într-o procedură administrativă aparte, cauza fiind remisă repartizare.

Prin hotărârea din data de 12 octombrie 2021 a Curții de Apel Comrat s-au respins ca neîntemeiate contestațiile depuse de către candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Alexandr Ghendighelean, de către candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Ivan Crețu și de către alegătorul Ivanna Molla, s-a admis cererea Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei, s-a confirmat legalitatea și rezultatele alegerilor turului doi de scrutin în Adunarea Populară a Găgăuziei din 03 octombrie 2021 și s-a validat mandatele deputaților în Adunarea Populară a Găgăuziei pe unele circumscripții electorale, după cum urmează:

-Dudoglo Nicolae, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Comrat nr. 1,

- Petrov Victor, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Comrat nr. 2,
- Tarnavschi Alexandr, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Comrat nr. 3,
- Dimitroglu Ivan, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Comrat nr. 4,
- Ivanciuc Nicolae, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Ceadâr-Lunga nr. 5,
- Leiciu Gheorghi, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Ceadâr-Lunga nr. 6,
- Fazlî Piotr, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10,
- Cadîn Grigori, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Baurci nr. 12,
- Diuligher Grigori, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Beșalma nr. 13,
- Cîssa Vladimir, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15,
- Popov Mihail, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Etulia nr. 20,
- Uzun Nicolai, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Gaidar nr. 22,
- Diuvenji Svetlana, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Congaz nr. 27 ,
- Caraseni Demian, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Congaz nr. 28,
- Zaharia Serghei, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Congaz nr. 29,
- Manastîrlî Valerii, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Copceac nr. 30,
- Unilovschi Ruslan, candidat la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Svetlîi nr. 34.

La 14 octombrie 2021 candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Alexandr Ghendighelean a depus recurs împotriva hotărârii Curții de Apel Comrat, ca instanță de fond, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea parțială a hotărârii din data de 12 octombrie 2021 a Curții de Apel Comrat cu pronunțarea în partea casată a unei noi hotărâri privind admiterea contestației deus de către Alexandr Ghendighelean.

La 15 octombrie 2021 candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Ivan Crețu a depus recurs împotriva încheierii și hotărârii din data de 12 octombrie 2021 a Curții de Apel Comrat, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii și a hotărârii instanței de fond în partea respingerii contestației lui Ivan Crețu cu remiterea cauzei la rejudecare în partea casată.

Tot la 15 octombrie 2021 alegătorul Ivanna Molla a depus recurs prin care a solicitat anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale a Găgăuziei nr. 30/1 (123)

din 20 iulie 2021, anularea alegerilor în Adunarea Populară a Găgăuziei din 19 septembrie 2021.

La 20 octombrie 2021 candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Alexandr Ghendighelean a depus motivarea recursului susținându-și pretențiile.

Studiind cererile de recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a amâna examinarea admisibilității recursurilor înaintate, acordând recurenților Alexandr Ghendighelean, Ivan Crețu și Ivanna Molla un termen pentru înlăturarea neajunsurilor stabilite la depunerea cererilor de recurs, din următoarele considerente.

Conform art. 244, alin. (2) din Codul administrativ, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La rândul său, prevederile art. 233 din cap. III din cartea a treia din Codul administrativ coroborate cu dispozițiile art. 244 alin. (2) din Codul administrativ reglementează condițiile de formă și conținut față de cererea de recurs.

Totodată, art. 231, alin. (2) din cap. III din cartea a treia din Codul administrativ stipulează că pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

În corespundere cu art. 213 din Codul administrativ, în cazul când cererea de chemare în judecată nu corespunde prevederilor art. 211, alin. (1) și (2) și ale art. 212, alin. (1), judecătorul stabilește reclamantului un termen pentru înlăturarea neajunsurilor. Dacă reclamantul a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanță, cererea se consideră depusă la data inițială.

Instanța de recurs observă că, în condițiile speței, cererile de recurs depuse de către Alexandr Ghendighelean, Ivan Crețu și Ivanna Molla sunt redactate și depuse în limba rusă, adică într-o altă limbă decât limba oficială în care se desfășoară procesul, fără a anexa traducerea acesteia în limba de stat.

La aspectul dat articolul 26 din Codul administrativ stipulează că limba de procedură în fața autorităților publice și a instanțelor de judecată competente este cea prevăzută de legislație.

În Declarația de Independență din 27 august 1991, Parlamentul Republicii Moldova a proclamat independența țării, cu decretarea limbii române ca limbă de stat.

În conformitate cu art. 13, alin. (1) din Constituția Republicii Moldova limba de stat a Republicii Moldova este limba moldovenească, funcționând pe baza grafiei latine.

Astfel, se constată că Preambulul Declarației de Independență și Constituția Republicii Moldova, care sunt două acte fundamentale, concurează referitor la denumirea limbii de stat a Republicii Moldova.

Însă, în acest sens, Curtea Constituțională prin hotărârea nr. 36 din 05 decembrie 2013 privind interpretarea art. 13 din Constituție în corelație cu Preambulul Constituției și Declarația de Independență a Republicii Moldova, a

hotărât că în cazul existenței unor divergențe între textul Declarației de Independență și textul Constituției, textul constituțional primar al Declarației de Independență prevalează.

Curtea a constatat că prevederea conținută în Declarația de Independență referitoare la limba română ca limbă de stat a Republicii Moldova prevalează asupra prevederii referitoare la limba moldovenească conținute în art. 13 din Constituție.

Deopotrivă, art. 118, alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și art. 9, alin. (1) din Legea cu privire la organizarea judecătorească coroborate cu Declarația de Independență a Republicii Moldova, la fel, statuează că procedura judiciară se desfășoară în limba de stat – limba română.

Așadar, prin prisma dispozițiile art. 26 din Codul administrativ coroborate cu Declarația de Independență a Republicii Moldova, judecarea cauzelor de contencios administrativ în instanțele judecătorești se desfășoară în limba română, care este limba de stat a Republicii Moldova.

În această consecvență, instanța de recurs notează că principiul utilizării limbii oficiale, consfințit în Declarația de Independență a Republicii Moldova, în art. 118 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 9 din Legea cu privire la organizarea judecătorească și art. 26 din Codul administrativ, impune ca judecarea cauzelor de contencios administrativ să aibă loc în limba oficială a statului.

Principiul utilizării limbii oficiale impune obligația participanților la proces de a se conforma condițiilor de admisibilitate a cererii de chemare în judecată, cererii de apel și cererii de recurs, *inter alia* de a fi redactate în limba în care se desfășoară procedura judiciară, adică în limba de stat – limba română.

Însăși Curtea Europeană a Drepturilor Omului a observat că dreptul de acces la instanță nu este unul absolut și se pot impune anume limitări; acestea sunt implicit admise, deoarece dreptul de acces „prin natura sa, presupune reglementarea sa de către stat, reglementare care poate varia în timp și spațiu, în concordanță cu nevoile și resursele comunității și ale indivizilor” (a se vedea *Stanev vs Bulgaria* [Marea Cameră], 17 ianuarie 2012, §230; *Pasquiuni vs San Marino*, 2 mai 2019, §156).

Condițiile de admisibilitate a unei căi de atac pot fi aplicate dacă nu reduc substanța dreptului de acces la un tribunal, și, în special, dacă ele urmăresc un scop legitim și dacă există o legătură rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul care trebuie îndeplinit (a se vedea *Sultan vs Republica Moldova*, 5 iunie 2018, §24; *Graciova vs Republica Moldova*, 24 ianuarie 2019, §§23-24). Limitările într-o cale extraordinară de atac pot fi mai stricte decât cerințele instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, *inter alia*, *Miessen vs Belgia*, 16 octombrie 2016, §64; *Samardžić vs Croația*, 20 iulie 2017, §28; *Zubac vs Croația* [Marea Cameră], 5 aprilie 2018, §82)

Din cele menționate rezultă că documentele procesuale judiciare se întocmesc în mod obligatoriu și în limba de stat, care este limba română, iar cetățenii-justițiabili care nu posedă sau nu vorbesc limba de stat au dreptul să se exprime în limba maternă, prin interpret, în cadrul procedurilor desfășurate în fața instanței judecătorești, chiar și în ipoteza în care cunosc limba de stat.

Însă, dreptul de a se exprima în limba maternă în cadrul procedurilor desfășurate în fața instanței judecătorești, include și dreptul de a întocmi și înainta în instanță acte de procedură sau alte cereri în această limbă, dar în mod obligatoriu traduse și în limba de stat.

Din considerentele expuse supra și având în vedere că cererile de recurs declarate de Alexandr Ghendighelean, Ivan Crețu și Ivanna Molla sunt redactate într-o altă limbă decât cea în care se desfășoară procedura judiciară, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție va amâna examinarea admisibilității recursurilor și va acorda recurenților Alexandr Ghendighelean, Ivan Crețu și Ivanna Molla termen pentru prezentarea cererilor de recurs redactate sau cu traducere în limba în care se desfășoară procedura judiciară, adică în limba de stat – limba română.

Conform art. 230, art. 244, alin. (2), art. 233, alin. (1) și art. 235 din Codul administrativ și în conformitate cu art. 208 din Codul de procedură civilă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Se amână examinarea admisibilității recursurilor depuse de către candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Bugeac nr. 15 – Alexandr Ghendighelean, de către candidatul la funcția de deputat în Adunarea Populară a Găgăuziei pe circumscripția electorală Vulcănești nr. 10 – Ivan Crețu și de către alegătorul Ivanna Molla pentru data de 25 octombrie 2021.

Se acordă recurenților Alexandr Ghendighelean, Ivan Crețu și Ivanna Molla termen până la 22 octombrie 2021, ora 17:30 pentru prezentarea, la Curtea Supremă de Justiție (sediul: mun. Chișinău, str. Petru Rareș, 18), a cererilor de recurs redactate sau cu traducere în limba în care se desfășoară procedura judiciară, adică în limba de stat – limba română.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Nina Vascan

Victor Burduh